

Warszawa, dnia 15 lipca 2024 r.
PIIT/601/24

Pan Dariusz Standerski
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Cyfryzacji

Szanowny Panie Ministrze,

W imieniu Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji przedstawiam stanowisko w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

Uwagi ogólne:

W opinii PIIT przedłożony projekt porządkuje architekturę informacyjną państwa, a przede wszystkim stwarza przesłanki do zagwarantowania interoperacyjności między systemami IT podmiotów publicznych a systemami IT prywatnych osób prawnych w zakresie, w którym realizują one zadania publiczne lub współpracują z systemami podmiotów publicznych. PIIT zwraca uwagę, że art. 5 unijnego rozporządzenia 2024/903 nakazuje publikowanie rozwiązań interoperacyjności w formatach otwartych, dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami, a art. 8 gwarantuje dostępność portalu Interoperacyjna Europa dla takich osób. Projekt polskiej ustawy nie zawiera podobnych rozwiązań, w szczególności w odniesieniu do repozytorium interoperacyjności. Pojawia się wątpliwość czy przepisy ustawy z 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej są wystarczające dla poszanowania praw osób z niepełnosprawnościami w zakresie rozwiązań informatycznych, uregulowanych w ustawie o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. PIIT postrzega ten brak jako ryzyko dla osób z niepełnosprawnościami, w tym informatyków zatrudnionych w administracji publicznej.

W ocenie PIIT do projektu należy wprowadzić zasadę jednorazowości. W myśl tej zasady, władze administracyjne nie mogą wymagać od obywateli czy przedsiębiorców dostarczania informacji, które dostępne są już w publicznej bazie danych (lub bazach danych). Informacje te przekazywane są organom administracyjnym tylko jeden raz. Administracja publiczna powinna wymieniać między sobą te informacje nie wymagając ich ponownego składania, przy poszanowaniu przepisów prawa, w tym w zakresie ochrony danych osobowych. Pożądane jest, aby przy okazji nowelizacji ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne zasadę jednorazowości wprowadzić w Polsce. Ideą dalszą jest, aby zasada ta obowiązywała w całej Unii Europejskiej, w zakresie informacji zbieranych przez władze poszczególnych państw członkowskich. W ten sposób dojdzie to zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców.

Zasada jednorazowości była jedną z 7 zasad Planu Działania eGovernment na lata 2016–2020, przygotowanego przez Komisję Europejską. W Deklaracji z Tallina z 2017 r. w sprawie administracji elektronicznej państwa członkowskie potwierdziły, że zobowiązują się do postępów we wdrażaniu zasady jednorazowości w celu zapewnienia skutecznych i bezpiecznych cyfrowych usług publicznych, które ułatwią życie przedsiębiorcom. PIIT postuluje:

- wpisanie zasady jednorazowości do ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 307);
- wykorzystanie repozytorium interoperacyjności, o którym mowa w art. 3 pkt 18 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne do popularyzowania „OOP enablers”, czyli poszczególnych rozwiązań informatycznych wspierających interoperacyjność na poziomie organizacyjnym, semantycznym i technologicznym w odniesieniu do różnych zastosowań we właściwości różnych resortów;
- wprowadzenie obowiązku zbadania w Ocenie Skutków Regulacji możliwości korzystania z zasady jednorazowości oraz informacji o wyniku tej analizy w uzasadnieniu do każdej ustawy wprowadzającej nowe rozwiązania informatyczne.

Uwagi szczegółowe:

W odniesieniu do proponowanego brzmienia art. 2 ust. 1 sygnalizujemy, że zakres pojęcia „podmiotu publicznego” w rozumieniu niniejszego projektu (nowy pkt. 31 w art. 3) jest inny od treści pojęcia „podmiotu publicznego” w ustawie o krajowym systemie bezpieczeństwa. Zakres obowiązków nałożonych na te podmioty przez przepisy obu ustaw jest odmienny. Stąd zapewne potrzeba zdefiniowania obu pojęć jedynie na użytek stosowania przepisów każdej z tych ustaw. Ale prowadzi to do mnożenia legalnych definicji tego samego pojęcia.

W odniesieniu do art. 4aa ust. 2 zasadne jest rozwiązanie by to minister właściwy ds. informatyzacji wyznaczał przedstawiciela Polski w Radzie ds. Interoperacyjnej Europy. Ale unijne rozporządzenie 2024/903 nie zawiera wymogu, by był to pracownik administracji rządowej. Wydaje się, że minister powinien dysponować zakresem uznaniowości w tym zakresie i uwzględniać przede wszystkim kompetencje i wiedzę z zakresu interoperacyjności. Nie wyklucza to niektórych pracowników urzędu ministra.

PIIT pozytywnie ocenia koncepcję powołania pełnomocników ds. informatyzacji (art. 12 ae.ust.1 projektu). Nawiązuje on do udanego projektu Ministerstwa Cyfryzacji w latach 2013 – 2016, którego celem było zintegrowanie środowiska informatyków administracji publicznej, wyrównywanie poziomu kwalifikacji oraz tworzenie projektów ponadresortowego zainteresowania (obecnie większość projektów wymaga współpracy nie tylko kilku resortów, ale także innych organizacji jak organizacje samorządu zawodowego, etc.).

Na poparcie zasługuje postulat powoływania pełnomocnika przez kierownika jednostki organizacyjnej (tj. dyrektora generalnego urzędu). Jednocześnie zakres zadań pełnomocnika – zdefiniowany w ustawie – powinien być powielony w regulaminie organizacyjnym urzędu. Nie do końca jasny jest, w świetle proponowanych zadań, zakres umocowania pełnomocnika. Może pojawić się ryzyko, że będzie on traktowany jako biznesowy właściciel wszystkich procesów obsługiwanych w systemach teleinformatycznych zarządzanych przez urząd. Z perspektywy metodologii realizacji projektów IT pojawia się więc potrzeba uwzględnienia w pkt. 2) i 3) ust. 7 art. 12ae roli departamentów – właścicieli biznesowych projektu/ów IT w danym urzędzie.

W katalogu zadań pełnomocnika (art. 12 ae ust. 7) brakuje zadania w postaci określenia potrzeb obywateli, czyli użytkowników publicznych usług informatycznych relewantnych dla obszaru właściwości danego urzędu. Nadaje to projektowanej regulacji wsobny charakter, nastawiony na zaspokojenie w pierwszej kolejności potrzeb urzędu.

Pominięcie w katalogu zadań pełnomocnika operacjonalizacji strategii również postrzegamy jako pewien brak. Wiele ministerstw funkcjonuje w specyficznych obszarach, o wysokim stopniu szczególnych dłań regulacji. Przełożenie strategii na wieloletni program resortu, z uwzględnieniem tej specyfiki mogłoby ułatwiać współpracę pełnomocników i realizację strategii w praktyce. Pozwalałoby na doprecyzowanie i skonkretyzowanie strategii.

Odrębnym zadaniem, a właściwie obowiązkiem pełnomocników powinno być dbanie o możliwie wysoki poziom ponownego wykorzystania analogicznych narzędzi IT już wykorzystywanych przez inne organy władzy publicznej.

Sugerujemy stworzenie ram organizacyjnych dla horyzontalnych spotkań i konsultacji pełnomocników, na wzór istniejącej w wyżej powołanym projekcie Rady Dyrektorów IT. Ustawa powinna zobowiązywać ministra do zorganizowania przynajmniej raz na 6 miesięcy spotkania pełnomocników celem wymiany informacji o realizacji kluczowych projektów, wymiany doświadczeń w zakresie dobrych praktyk. Stosowny przepis mógłby znaleźć się w art. 12 ae ust. 8. Jest to istotne w kontekście uzupełnienia działania Komitetu do spraw cyfryzacji (art. 17a), który ma charakter polityczny, o współpracę roboczą.

Sugerujemy możliwość rozważenia, w kontekście nowych artykułów 20ga-20gd, wykorzystania inwentaryzacji i rejestru systemów teleinformatycznych do gromadzenia i ułatwienia wymiany wiedzy na temat wykorzystywanych narzędzi IT celem ponownego ich wykorzystywania w systemach urzędów innych niż urząd pierwotnego pochodzenia narzędzia.

W nawiązaniu do propozycji ustawowego umocowania zasady jednorazowości PIIT sugeruje rozważenie uzupełnienia katalogu zadań pełnomocnika ds. informatyzacji o przygotowanie OSR (oceny skutków regulacji) w części dotyczącej technicznych możliwości pozyskania danych, wymaganych na podstawie ustawy od obywatela (w tym przedsiębiorcy), z innych rejestrów publicznych, z uwzględnieniem zasady proporcjonalności, celem odpowiedniego (np. z wzięciem pod uwagę czasu potrzebnego na modyfikację systemów IT) implementowania zasady jednorazowości w przygotowywanym akcie prawa (ustawie). Dodatkowo, w odniesieniu do tej kwestii pełnomocnik, w zakresie danych wymaganych do dostarczenia różnym podmiotom na podstawie ustawy (np. przez operatorów telekomunikacyjnych), powinien zweryfikować możliwość wykorzystania do dodatkowej transmisji danych już istniejących systemów i rozwiązań, celem uniknięcia nakładania na przedsiębiorców obowiązku rozwijania nowych systemów celem dostarczenia tożsamyh lub podobnych danych kolejnemu podmiotowi w związku z procedowaniem nowej ustawy.

Łączę wyrazy Szacunku,

Andrzej Dulka

Prezes PIIT